

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Satissit fundamentis in oppositum adductis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

intrinsicæ dependentiæ ducunt in cognitionem creatoris, à quo procedunt: sed effectus creati non procedunt à DEO, ut trino, & secundum proprietates aut subsistentias relativas; sed ab ipso ut præintellecto relationibus, secundum rationem omnipotentis & artis communem omnibus Divinis Personis: ergo naturali lumine Trinitas, ne quidem, ut possibilis cognosci potest. Nam si ut possibilis cognosceretur, cognosceretur etiam ut actu existens, cum nihil DEO intrinsicè sit possibile, quod non hoc ipsum sit in DEO.

Secundo. Præcipuum fidei nostræ mysterium & fundamentum lumini naturali non potest esse perivium, juxta citatum Apostoli textum. *Loquimur DEI sapientiam, &c.* sicut enim ipsa fides, sic vel maxime fundamentum fidei debet esse invidens.

14. Tertiò probatur ratione desumpta ex S. Dionysio c. 7. de Divin. nomin. Triplex est modus cognoscendi Divina: primus per detractionem, h. e. ablationem imperfectionum, quæ reperiuntur in creaturis, veluti cum DEUM dicimus incomprehensibilem, immortalem, immutabilem &c. Secundus quasi per additionem & supereminentiam perfectionum, quo modo SS. PP. DEUM appellant super sapientem, super bonum, &c. quo significantur perfectiones, DEO nobisque analogice communes modo infinitè perfectiori reperiuntur in DEO. Tertius per ascensum ab effectibus ad causam. Sed nullo ex his omnibus modis possumus naturaliter habere evidentem cognitionem Trinitatis: ergo. Non primò modo: quia Trinitas non affirmatur de DEO per remotionem alicujus imperfectionis repetitæ & cognitæ in effectibus creatis: neque nobis naturaliter constare potest, an sit possibilis talis perfectio. Non secundò modo, quia per illum manuducimur ad cognoscendas perfectiones Divinas, quæ nobiscum sunt analogice communes. Non tertio modo, quia, ut dictum, SS. Trinitas non causat ista creata secundum suas proprietates personales, sed secundum perfectiones absolutas sapientiæ, artis, omnipotentis, &c.

15. Probatur quartò argumento subtilis Scoti. Prædicata, quæ per se propriè includuntur in conceptu subjecti, cognosci nequeunt illo lumine, quo obtineri non potest quidditativus & propriissimus conceptus subjecti: sed Trinitas personarum in unitate substantiæ est propriissima DEO, & incommunicabilis creaturæ: ergo lumine naturali, quo quidditativum DEI conceptum habere non possumus, nequit penetrari.

16. Quæ argumenta evincunt, neque positivam probabilitatem hujus mysterii naturali ratione obtineri posse; nam & ista principium habet à sensibus, sed ne probabilis quidem connexio alicujus creaturæ sensibus perceptæ cum relativis subsistentis cognosci potest. Præterea omnis etiam probabilis discursus nicitur illo principio, *quæcumque sunt eadem uni tertio, &c.* sed ratio naturalis potius oppositum deducet ex hoc principio, quam mysterium Trinitatis. Unde: illius virtute luminis naturalis cognosci non potest, quod transcendit prima principia ipsius: sed mysterium Trinitatis transcendit prima principia nostri intellectus: nempe dictum de omni & nullo: quæcumque sunt eadem, &c. ergo.

17. Sed nunquid saltem supposita revelatione SS.

Trinitatis potest intellectus invenire rationes evidenter aut probabiliter illativas ejusdem mysterii, vel ex alterius veritatis supernaturalis v. g. visionis beatificæ revelatione procedere ad inferendum SS. Trinitatis mysterium: sicut supposita revelatione rationalitatis in Christo, infert evidenti discursu, Christum esse risibilem? Sed ne hoc quidem est admittendum; non enim ulla revelatio facit, ut sit aliqua connexio hujus mysterii cum effectibus creatis, vel ut illud contineatur sub principii nostri intellectus, sed ipsum remanet primum principium indemonstrabile nostræ S. fidei: ergo neque facta revelatione datur evidens vel positivè probabilis cognitio Trinitatis. Dixi: positivè probabilis; nam negativè datur evidentia Trinitatis, in quantum solvi possunt omnia argumenta opposita contra Trinitatem, de quo hoc loco non est disputatio.

Præterea supposita revelatione dantur quædam congruentia, umbræ & vestigia Trinitatis in rebus creatis: quibus hujus mysterii credibilitas confirmari & declarari possit: quæ tamen, quia plus continent recessus, quam accessus, dissimilitudinis quam similitudinis, ad veram probabilitatem adstruendam non sufficiunt.

Porro ejusmodi vestigia SS. Trinitatis cernuntur in ternario numero multitarum rebus creatis insita. Nam (ut observat Contensonus) tres gradus essendi, videlicet esse, vivere & intelligere totam componunt creaturarum universitatem: 3 sunt rerum seu corporum naturalium principia apud Peripateticos, privatio, materia & forma; apud Chemicos, sal, sulfur, & mercurius. 3. genera entium, purè Spirituale, purè corporeum, & corporeo-Spirituale: tres hierarchiæ Angelorum, & cujuslibet hierarchiæ tres ordines: triplex animæ facultas, intellectus, memoria & voluntas: tres proprietates entis, tres corporis dimensiones, &c. unde nec mirum, quod Gentiles ternarium numerum quasi sacrum in sacris suis observaverint, sive quædam observatione natura, sive instinctu Diaboli Divinum cultum affectantis, quemadmodum & Peruanos 3. solis statuas adorasse, refert cit. de Aguitre num. 16.

Nonnullas etiam idoneas similitudines ad exponendam Trinitatem refert D. August. ut Sermon. 38 de V. D. quod sicut in eodem tempore simul sunt ignis, splendor & calor; ita & in æternitate simul sunt Pater ignis consumens, Filius candor lucis æternæ, & Spiritus S. suo amore corda nostra calefaciens. Et Sermon. 1. de V. Ap. c. 53. adducit similitudinem solis, in quo uno sunt cursus, splendor & calor. l. 14. de Trinit. c. 8. Tres animæ operationes. Mens, inquit, meminit sui, intelligit se; hoc si cernimus, cernimus Trinitatem, nondum quidem DEVM, sed imaginem DEI. Quæ omnia tamen, ut dictum, cum tantum mysterium rudioribus aliquatenus adumbrent, tamen ad probativum medium non sufficiunt, cum adhuc semper major disparitas quam paritas cum summæ Trinitatis mysterio reperitur.

§. IV.

Satisfit fundamentis in oppositum adductis.

Argumentum è Scriptis antiquorum Philosophorum petitum universim respondet Angelicis

gelicus Doctor q. 32. a. 1. ad 1. Philosophos non cognovisse mysterium Trinitatis per propria, qua sunt paternitas, filiatio, & processio, sed secundum quaedam essentialia attributa, qua appropriantur personis, nempe potentiam, sapientiam & bonitatem. Speciatim de Platonico respondet, quod cum uteretur vocabulo Verbi, illud non intellexerint, secundum quod Verbum significat Personam generam in divinis, sed secundum quod per Verbum intelligitur ratio idealis, per quam DEVS omnia condidit, qua Filio appropriatur: imò quod posuerint unum primum ens, quod vocarunt Patrem totius universitatis rerum, deinde aliam substantiam sub eo, quam vocabant mentem, in qua erant rationes omnium rerum; non tamen ponebant tertiam substantiam, qua videretur Spiritui S. respondere: unde Plato non Trinitatem æqualium Personarum in unitate substantiæ, sed vel solum principiorum dualitatem, vel ad summum triplicitatem agnovit, cum inæqualitate & distinctione naturarum, ita ut summa natura esset in Patre, in cæteris vero inferior & dependens à Patre; qui (inquit turtum loco cit. S. D.) fuit error Origenis, & Arii sequentium Platonico, quo ex capite Tertullianus Platonem omnium hæreticorum condimentarium appellavit. Trismegistum quoque D. Thomas sic interpretatur: Cum dixit: Monas genuit Monadem, & in se suum reflexit ardorem: non est referendum ad generationem Filii, vel processionem Spiritus S. sed ad productionem mundi. Nam unus DEVS produxit unum mundum propter suipsius amorem. Ita Doctor Angelicus.

20. Non tamen eo inficias, SS. Trinitatis arcanum probabiliter à Mercurio Trismegisto cognitum & Scriptis traditum fuisse, siquidem ipsius testimonio antiqui PP. usi fuerunt adversus Gentiles, & Lactantius l. 1. divin. instit. c. 6. & l. 4. c. 6. & 7. Non dubito, quin ad veritatem Trismegistus hæc aliqua ratione pervenerit: qui de DEO Patre omnia, de Filio verò locutus est multa, qua Divinis continentur arcana. Ergone ad illius summi arcani cognitionem naturalis rationis ductu pervenit? Nequaquam; nam quidquid nonnulli sentiant de istius Mercurii antiquitate, eumque Moyse antiquiorem faciant; longè verosimilius est, Moyse juniorem fuisse, atque ex ejus tum dictis, tum scriptis veritatem Trinitatis hausisse, siquidem Moyles Inacho & Ifidi, quam Aegyptiis literas tradidisse, Græci suis fabulis inserverunt, ex D. Justini & Tertulliani mente coævus fuit; imò eundem Moysen non tantum inter sacros, sed etiam prophanos scriptores primum fuisse, ac propter litterarum inventionem, modò sub Anubis, modò sub Mercurii schemate & nomine ab Aegyptiis pro DEO habitum & honoratum, eruditè probat Eusebius Nierenberg. de Orig. S. Scripturæ l. 3.

21. Quod ad Sibyllas attinet, constat eas supernaturali instinctu & revelatione futura didicisse; neque refert, quòd simul fuerint Gentilium Diis sacrisque additæ: est enim prophetia gratia gratis data, que non requirit sanctitatem subiecti;

voluitque DEUS ad majorem evangelii præparationem uti ministerio istarum Gentilium Virginum, ut ipsarum ore Gentiles Divino Verbo credulos confunderet, suisque armis oppugnantes quemadmodum & ipsi Dæmones Christi adventum enunciant e suis idolis coacti fuere.

Ad primam rationem Respondeo. Etiam si ratio naturalis dicitur Ens actualissimum esse intellectivum adeoque expressivum & prolecutivum in expressione & amore essentiali, non tamen expressione & amore notionali cum distinctione personarum proprietatum in unitate essentia.

Ad 2. Respondeo. Intellectum sibi relictum contentum fore, quòd DEUS seu bonum infinitum sit infinite sui diffusivum per productionem & creationem e nihilo, qua requirit virtutem infinitam, nulli creature communicabilem. Ipsam, verò communicabilitatem ad intra non nisi revelatione potest cognoscere.

Ad 3. Respondeo. Abstrahendo à revelatione, gignere sibi simile non esse perfectionem gignentis; neque enim à natura intenditur propter perfectionem gignentis & individui, sed propter perfectionem & bonum speciei, adeoque non reperitur in Angelis, ubi non datur corruptibilitas & multiplicatio individuum sub una specie. Porro Divinæ generationis arcanum cum infinitis superet generationem humanam, ab ista non est fas ad illam argumentari: unde & Ilaia: Generationem ejus quis enarrabit! Sed neque cognitæ generatione sequitur cognosci identitatem naturæ in genito & processionem Spiritus S. Adeoque nec admittæ cognitione generationis adhuc cognosceretur mysterium SS. Trinitatis.

Ad 4. Respond. Per rationis naturalis iudicium nullam amicitiam & societatem quantamvis fore intra DEUM, quem infinitæ naturæ conditio nemini parem esse sineret; cum tamen perfectæ amicitia & societas non nisi inter pares, aut similes inveniantur. Diceret quoque, amicitiam & societatem esse infirmitatis humanæ prælidia, que in DEUM transferri non debent, qui bonorum nostrorum non eger, & soli sibi sufficit unus.

Ad ultimum ex D. Anselmo adductum. Respondeo ex S. D. supr. cit. antiquos Philosophos per ea, qua facta sunt, cognovisse DEUM tantum, secundum prædicata communia, ut sunt virtus, potentia, sanctitas, Divinitas, qua tribus personis appropriantur, ita tamen, ut ejusmodi appropriationis peculiare rationes, & proprietates personales non cognoverint, adeoque nec DEUM ut Trinum, sed ut unum solummodò ex creaturis agnoverint.

Inferes ex dictis: si daretur status puræ naturæ, in illo nullam haberi posse cognitionem Trinitatis. Ratio est: quòd status puræ naturæ præscindat ab omni dono supernaturali; sed impossibile est sine lumine supernaturalis revelationis cognosci SS. Trinitatem, ut hucusque probavimus; ergo pariter est impossibile, ut in statu puræ naturæ cognoscatur mysterium SS. Trinitatis.

DISPU.